

N:o 3.

Ank. till Riksd. kansli den 15 febr. 1887, kl. 12 midd.

Andra Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 3, i anledning af förslag om utfärdande af föreskrifter rörande tiden för löners och arfvodens utbetalande till lärarepersonalen vid rikets folkskolor, mindre folkskolor och småskolor.

I en inom Andra Kammarerna väckt och till utskottet hänvisad motion, n:o 108, fäster herr *E. Hammarlund* uppmärksamheten på en brist, som förefinnes i bestämmelserna angående folkskolelärarnes löneförmåner, nemligen den, att föreskrift helt och hållet saknas i fråga om tiden för löernas utbetalande.

Motionären anför, att såsom bilaga till kongl. kungörelsen den 13 mars 1846 finnes meddeladt ett formulär till »Redogörelse öfver inkomster och utgifter vid N. N. folkskola för år 18 . . .», i hvilket lärarens aflöning är antecknad såsom utbetalad den 6 mars, 3 juni, 4 september och 2 december, samt att i öfverensstämmelse med denna anvisning på en mängd ställen — ehuru långt ifrån på alla — den praxis gjort sig gällande, att lönen utbetalas kvartalsvis i början af hvarje kvartals sista månad. Det vore emellertid att märka, *dels* att nyssnämnda anvisning aldrig varit upphöjd till en bestämd föreskrift, efter hvilken vederbörande haft att rätta sig; *dels* att någon anvisning om när naturaprestationerna eller ersättningen för dessa skolat erläggas, äfvensom när lärare egde att uppbära arfvodet för fortsättningsskola, slöjdundervisning m. m., aldrig gifvits; *dels* slutligen och framför allt, att kongl. kungörelsen af den 13 mars 1846 för mer än 15 år sedan upphört att vara gällande, hvadan

Bih. till Riksd. Prot. 1887. 8 Saml. 2 Afd. 2 Band. 3 Häft.

alltså äfven det omnämnda formuläret annullerats, utan att något annat liknande blifvit satt i stället.

Folkskoleväsendet hade dock nu nått en sådan utveckling, att vid rikets folkskolor, mindre folkskolor och småskolor vid 1885 års slut voro anställda mer än 4,900 lärare och 6,700 lärarinnor, för hvilkas aflöning utbetalades öfver 7,835,000 kronor, hvadan tidpunkten syntes vara inne för utfärdande af bestämda föreskrifter angående den tid, då lärarepersonalen vore berättigad att uppbära sina löneförmåner.

Önskvärdheten af sådana föreskrifter framginge äfven af förhållandena på många ställen i landet. Under det att, enligt hvad från skilda delar af riket ingångna underrättelser gäfvade vid handen, flerstädes aflöningen utbetalades regelbundet i början af mars, juni, september och december, ja på några enstaka ställen till och med månadsvis, framhölles från andra håll, att lönerna högst oregelbundet finge utbekommas. Ganska ofta dröjde det ett godt stycke in på nya året, innan slutliqvid lemnades för det gångna årets arbete — på enstaka ställen hade läraren regelbundet först i slutet af mars kunnat få ut lönen för det förflutna året — på andra ställen dröjde det ända in i juni månad, innan lärarepersonalen erhöle någon del af lönen för det pågående året, och ej sällan finge läraren försumma rätt mycken tid genom att förgäfves gång efter annan uppvakta skolkassören. Att reda härutinnan åstadkommes vore af stor vigt, och detta ej allenast för lärarepersonalen, utan äfven för skoldistriken och särskildt skolkassörerna.

Äfven af den anledningen, att staten numera intill ett visst maximum bidroge med två tredjedelar af den kontanta lönen till lärarepersonalen vid rikets folk- och småskolor, funne motionären det vara rättvist och billigt, att nämnda lärarepersonal finge blifva delaktig af samma förmån, som redan vore beredd de tjänstemän, hvilkas aflöning helt och hållet utginge af statsmedel, att nemligen på bestämda tider få uppbära sina löneförmåner. Som bekant, egde ett stort antal af statens embets- och tjänstemän till och med den fördelen att utfå lön månadsvis. Nu senast hade skrivelser vexlats i syfte att bereda lärarne vid de allmänna läroverken denna förmån. Under sådana omständigheter torde det icke få anses vara en orimlig begäran, då man önskade, att beträffande en tjänstemannacorps, som räknade bortåt 12,000 medlemmar, något slags föreskrift måtte utfärdas i afseende på tiden för utbetalandet af deras löner.

Då det icke kunde anses behöfligt, att Riksdagen toge under närmare ompröfning hvilka tider borde fastställas för lönernas utbetalande, ville motionären hvarken i afseende på utbetalandet af den egentliga lönen eller erläggandet af naturaprestationerna eller ersättning för dessa,

ej heller hvad anginge de särskilda arfvoden, som skola erläggas för öfverläsning, fortsättningsskola o. s. v., framställa något särskildt förslag. Då derjemte detta ärende vore af den natur, att det kunde af Kongl. Maj:t i administrativ väg afgöras, ville motionären endast hemställa, »att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om utfärdande af föreskrifter rörande tiden för utbetalandet af löneförmånerna och arfvodena åt den vid rikets folkskolor, mindre folkskolor och småskolor tjenstgörande lärarepersonalen.»

Utskottet delar motionärens uppfattning, att det är ej mindre med god ordning öfverensstämmande än ock, såsom förekommande fall ådagalagt, af behöfvet påkalladt, att de ifrågavarande lärarne genom bestämd föreskrift tillförsäkras att, då en för så väl löngifvaren som löntagaren tillfredsställande öfverenskommelse härom ej träffats, på vissa fastställda tider utfå ersättningen för sitt arbete. Hvad beträffar all kontant lön, den må vara sådan, som enligt gällande författning skall utgå i penningar, eller utgöra ersättning för fastställda naturaförmåner, så synes den, jemväl med inbegripande af stadgad ersättning för tjenstgöring utöfver åtta månader om året, böra utan svårighet kunna utgå kvartalsvis, i början af kvartalens sista månader, mars, juni, september och december. Den ersättning i penningar, som i öfrigt, såsom för fortsättningsskola, kan tillkomma läraren, torde i regeln ej böra utbetalas förr, än hela det motsvarande arbetet för året är avslutadt. Jemväl för de numera utan tvifvel temligen sällsynta fall, då en del af lönen utgår in natura, torde med afseende på tiden för utfäendet af sådan aflöning lämpliga bestämmelser kunna meddelas. Men då motionären icke ansett sig böra afgifva något bestämdt förslag om tiderna för de särskilda löneförmånernas utbekommande, så har icke heller utskottet trott sig böra, utöfver motionärens önskningsar, förorda något sådant till godkännande af Riksdagen, utan får utskottet, med hänvisande till här ofvan anförda skäl, endast hemställa,

att förevarande motion må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 15 februari 1887.

På utskottets vägnar:

SIXTEN von FRIESEN.
